Rukovanje sadržajem, strukturom i stilizacijom pomoću jQuery biblioteke

Prethodne lekcije donele su priču o različitim načinima za selektovanje elemenata i obradu događaja korišćenjem jQuery biblioteke. Selektori omogućavaju dobijanje, pretragu i filtriranje elemenata, a pretplata na događaje definisanje logike koja će se izvršiti u tačno definisanom trenutku.

Sve su to preduslovi kako bi bilo moguće preduzeti neke naredne korake u manipulaciji DOM strukturom. Stoga će lekcija pred vama biti posvećena različitim tehnikama koje omogućavaju da se elementi DOM strukture dodatno obrade nakon njihovog selektovanja.

Kompletna materija ove lekcije biće podeljena na sledeće tri logičke celine:

- manipulacija sadržajem
- manipulacija stilizacijom
- manipulacija čvorovima DOM strukture

Rukovanje sadržajem elemenata

Rukovanje sadržajem podrazumeva čitanje i definisanje tekstualnog sadržaja HTML elemenata. Takvi zahvati za nas nisu potpuna nepoznanica, s obzirom na to da su u prethodnim lekcijama već iskorišćeni neki osnovni pristupi za čitanje sadržaja elemenata.

Za rukovanje sadržajem elemenata jQuery poseduje tri metode, prikazane tabelom 12.1.

Metoda	Opis
text()	čita ili postavlja tekstualni sadržaj elementa
html()	čita ili postavlja tekstualni sadržaj elementa zajedno sa HTML kodom (ukoliko postoji)
val()	čita ili postavlja vrednosti polja HTML formi

Tabela 12.1. jQuery metode za rukovanje sadržajem

Tri prikazane metode koriste se za obavljanje sličnog posla. Ipak, svaka od metoda iz tabele 12.1. poseduje svoje karakteristične osobine i mesta primene. Prilikom odabira metode koja će biti korišćena, prvo je potrebno znati tip elementa čijim sadržajem se želi rukovati. Ukoliko je potrebno manipulisati sadržajem input elemenata, koristi se metoda val(). Za sve ostale elemente, potrebno je koristiti metode text() i html(). Ipak, i između ove dve metode postoje izvesne razlike. Sve osobine prikazanih metoda biće detaljno objašnjene u nastavku. Prvo će biti ilustrovane osobine text() i html() metoda kada se one koriste za čitanje sadržaja.

Čitanje sadržaja metodama text() i html()

Za testiranje metoda text() i html(), prvo će biti upotrebljen sledeći HTML element:

<h1 id="heading1"> This is heading 1</h1>

Kada se koristi metoda text(), čitanje izgleda ovako:

```
let h1Text = $("#heading1").text();
console.log(h1Text);
```

Na ovaj način, unutar konzole se dobija:

```
This is heading 1
```

Identičan efekat se dobija i kada se za čitanje u ovoj situaciji koristi metoda html():

```
let h1Text = $("#heading1").html();
console.log(h1Text);
```

Ipak, kako ne biste pomislili da metode text() i html() imaju identičan efekat, biće prikazan još jedan primer:

Sada će metode text() i html() biti upotrebljene za čitanje sadržaja prikazane neuređene liste. Prvo metoda text():

```
let ulText = $("#my-list").text();
console.log(ulText);
```

Na ovaj način, unutar konzole se dobija:

```
one
two
three
```

Metodom text() u prikazanom primeru se obavlja čitanje sadržaja neuređene liste. S obzirom na to da ul element nema direktan tekstualni sadržaj, metoda text() obavlja čitanje tekstualnog sadržaja stavki takve neuređene liste.

Kada se u identičnoj situaciji upotrebi metoda html(), rezultat je drugačiji:

```
let ulHtml = $("#my-list").html();
console.log(ulHtml);
```

Sada se unutar konzole dobija:

```
onetwothree
```

Poređenjem dobijenih ispisa dva prikazana primera, može se uvideti osnovna razlika između metoda text() i html(). Metoda html() čita i HTML kod koji se nalazi unutar nekog elementa, a metoda text() samo tekst.

Definisanje sadržaja metodama text() i html()

Slične su osobine metoda text() i html() kada se one koriste za postavljanje tekstualnog sadržaja elemenata. Kao referentni element za demonstraciju poslužiće:

```
<hl id="heading1"> This is heading 1</hl>
```

Tekst ovog naslova se može promeniti na sledeći način:

```
$("#heading1").text("This is new heading text.");
```

Ovo je osnovni primer postavljanja tekstualnog sadržaja elementa korišćenjem $\mathsf{text}()$ metode. Njoj je prosleđen tekst koji će biti postavljen unutar $\mathsf{h}1$ elementa. Ipak, ukoliko se metodi $\mathsf{text}()$ prosledi tekst koji sadrži neke HTML elemente, takvi elementi neće biti tretirani kao HTML kod, već kao običan tekst:

```
$("#heading1").text("This is <span>new</span> heading text.");
```

Sada je reč *new* smeštena unutar zasebnog span elementa. Ipak, izgled naslova na stranici nakon izvršavanja prikazane linije koda će biti kao na slici 12.1.

This is new heading text.

Slika 12.1. Sadržaj h1 elementa kreiran text() metodom

Ukoliko se ume<mark>sto metode text() upotr</mark>ebi metoda html(), stvari su drugačije:

```
$("#heading1").html("This is <span style='color:blue;'>new</span>
heading text.");
```

Sada je za postavljanje sadržaja elementa upotrebljena metoda html(). Takođe, i tekst koji se metodi prosleđuje je blago modifikovan, dodavanjem određene linijske stilizacije na span element. Efekat unutar web pregledača će biti kao na slici 12.2.

This is new heading text.

Slika 12.2. Sadržaj h1 elementa kreiran html() metodom

Na osnovu prikazanih primera se jasno može zaključiti da, prilikom postavljanja sadržaja elemenata, metoda html() specifične HTML elemente tretira kao HTML kod, dok to nije slučaj sa metodom text().

Metoda val() za čitanje i postavljanje sadržaja

Metode text() i html() nije moguće koristiti za manipulaciju sadržajem svih HTML elemenata. Ukoliko je potrebno manipulisati sadržajem input, select i textarea elemenata, neophodno je koristiti metodu val(). Pri tome se pod input elementima misli na one elemente koji su namenjeni unosu tekstualnog sadržaja, odnosno elemente tipa text, email, password...

Postavljanje vrednosti input elementa tipa text može da izgleda ovako:

```
$("#name").val("default name");
```

Vrednost input elementa se može pročitati na sledeći način:

```
let nameValue = $("#name").val();
```

Čitanje vrednosti selektovane radio opcije

Metoda val() se može koristiti i za čitanje vrednosti input elemenata tipa radio. Ipak, ono što nas najviše zanima kada je reč o radio elementima jeste dobijanje vrednosti radio elementa koji je selektovan. To se može postići kombinovanjem metode val() i jednog specifičnog selektora:

Primer prikazuje HTML dokument sa jednom formom. Unutar forme se nalazi grupa radio elemenata, koja korisnicima omogućava odabir pola. Unutar script elementa je definisan kod koji se aktivira kada se forma prosledi. Tada se čita i vrednost radio elementa koji je korisnik odabrao. To se postiže korišćenjem jednog složenog jQuery selektora – selektuje se input element sa gender vrednošću name atributa, ali samo onaj input element koji je korisnik odabrao. Takav element se dobija navođenjem pseudoklase :checked. Na kraju, vrednost selektovanog radio elementa se dobija korišćenjem metode val(). Stoga, kada korisnik klikne na *Submit* dugme, u modalnom prozoru će se prikazati vrednosti odabranog radio elementa.

Čitanje vrednosti input elementa tipa checkbox

Metoda val() se može koristiti i za čitanje vrednosti input elemenata tipa checkbox. Ipak, baš kao i kod input elemenata tipa radio, sama vrednost checkbox elementa za nas nema posebnu važnost. Ono što je mnogo značajnije jeste to da li je checkbox čekiran ili ne. Takva provera se može obaviti na sledeći način:

Kod ilustruje HTML dokument sa formom unutar koje se nalazi jedan input element tipa checkbox. Unutar script elementa definisan je kod za pretplatu na događaj prosleđivanja forme. Kada se forma prosledi, obavlja se utvrđivanje toga da li je checkbox čekiran ili ne. Metoda kojom se tako nešto utvrđuje jeste is(). Reč je o metodi kojom se proverava zadovoljenje nekog uslova. S obzirom na to da je ovoj metodi u primeru prosleđena pseudoklasa :checked, na ovaj način se utvrđuje da li je checkbox čekiran ili ne. Metoda is() će kao svoj rezultat vratiti true ili false vrednost.

Pitanje

Ukoliko je unutar nekog HTML elementa potrebno postaviti jednostavan tekst, bez HTML koda, najbolje je koristiti metodu:

- text()
- value()
- html()
- val()

Objašnjenje:

Ukoliko je unutar HTML elementa potrebno postaviti jednostavan tekst, bez HTML koda, najbolje je koristiti metodu text().

Rukovanje stilizacijom

Osnovni način za rukovanje stilizacijom elemenata korišćenjem jQueryja podrazumeva korišćenje metode css() (tabela 12.2).

Metoda	Opis
css()	jQuery metoda za čitanje i postavljanje vrednosti CSS svojstava

Tabela 12.2. Osnovna jQuery metoda za rukovanje stilizacijom

Kada se metoda css() koristi za čitanje osobina stilizacije nekog elementa, njoj se prosleđuje naziv CSS svojstva čiju vrednost očekujemo:

```
let textSize = $("#heading1").css("font-size");
console.log("h1 text size is: " + textSize);
```

Bitno je razumeti da metoda css() omogućava čitanje takozvane proračunate (computed) stilizacije. Reč je o stilizaciji koja zavisi od brojnih faktora – CSS opisa, roditeljske stilizacije, podrazumevane stilizacije web pregledača. Neki element za određena CSS svojstva može imati proračunatu stilizaciju, pa čak i ako je mi samostalno nismo definisali. Takva je situacija i u prikazanom primeru. Čak i ukoliko se veličina teksta ne navede eksplicitno, unutar konzole se dobija ispis:

```
h1 text size is: 24px
```

Odakle je došla ova vrednost od 24px? Reč je o proračunatoj vrednosti koja dolazi od podrazumevane stilizacije web pregledača. Naime, web pregledači podrazumevano postavljaju veličinu h1 naslova na 1.5em. Ukoliko se zna da je podrazumevana veličina standardnog teksta 16px, veoma lako se dolazi do vrednosti od 24px = 16px * 1,5.

Kada se metoda CSS koristi za postavljanje neke stilizacije, ona se koristi u sledećem obliku:

```
$("#heading1").css("font-size", "32px");
```

Kada se koristi za definisanje stilizacije, metoda css() prihvata dva parametra – prvi se odnosi na naziv CSS svojstva, a drugi na njegovu vrednost.

Neophodno je razumeti da jQuery omogućava definisanje linijske stilizacije. Drugim rečima, definisanjem stilizacije korišćenjem css() metode bivaju kreirani CSS opisi koji se nalaze na samom HTML elementu, kao deo vrednosti style svojstva. Tako struktura h1 elementa u HTML kodu nakon prikazane intervencije izgleda ovako:

```
<hl id="heading1" style="font-size: 32px;"> This is heading 1</hl>
```

Rukovanje stilizacijom dodavanjem i uklanjanjem klasa i korišćenjem metoda show() i hide()

Pored direktnog postavljanja linijske stilizacije korišćenjem metode css(), veoma česta praksa jeste rukovanje stilizacijom dodavanjem ili uklanjanjem CSS klasa. Za obavljanje takvog posla, jQuery poznaje metode ilustrovane tabelom 12.3.

Metoda	Opis
addClass()	dodaje jednu ili više klasa na selektovani element
removeClass()	uklanja jednu ili više klasa sa selektovanog elementa
toggleClass()	naizmenično uklanja postojeću klasu sa selektovanog elementa ili
	dodaje nepostojeću klasu na selektovani element
hasClass()	proverava da li selektovani element poseduje neku klasu

Tabela 12.3. jQuery metode za rukovanje klasama na elementima

Ukoliko je potrebno manipulisati isključivo vidljivošću nekog HTML elementa, moguće je koristiti jQuery metode prikazane tabelom 12.4.

Metoda	Opis
show()	prikazuje HTML element tako što postavlja vrednost njegovog CSS
	display svojstva na podrazumevanu vrednost (block, inline)
hide()	skriva HTML element tako što postavlja vrednost njegovog CSS
	display svojstva na none
toggle()	naizmenično menja vidljivost elementa tako što element koji se vidi
	skriva, a skriveni element prikazuje

Tabela 12.4. ¡Query metode za prikazivanje i skrivanje elemenata

U nastavku će biti prikazano nekoliko različitih načina za realizaciju jednog istog primera. Primeri će podrazumevati upotrebu metoda prikazanih tabelama 12.3 i 12.4.

Za realizaciju primera biće iskorišćena sledeća stilizacija:

```
.shown {
    display: block;
}
.hidden {
    display: none;
}
```

HTML struktura će izgledati ovako:

```
<button id="my-button">Show/Hide</button>
```

Dokument će na stranici izgledati kao na slici 12.3.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Sed posuere risus nec nulla aliquet, sed varius erat aliquam. Vestibulum ante ipsum primis in faucibus orci luctus et ultrices posuere cubilia Curae; Vestibulum et ipsum neque. In at massa enim. Vivamus magna tortor, vestibulum id fermentum et, hendrerit aliquet felis. Nulla tempus orci id aliquam volutpat. Nunc a felis ut elit luctus posuere. Nam vehicula aliquet mattis.

Slika 12.3. Izgled HTML dokumenta u pregledaču

U nastavku će biti prikazano nekoliko različitih načina kojima se može postići naizmenično skrivanje i prikazivanje paragrafa, klikom na button element.

Pristup 1 - addClass(), removeClass(), hasClass()

```
let myParagraph = $("#my-paragraph");
myParagraph.addClass("shown");

$("#my-button").click(function () {
    if (myParagraph.hasClass("shown")) {
        myParagraph.removeClass("shown");
        myParagraph.addClass("hidden");
    } else {
        myParagraph.removeClass("hidden");
        myParagraph.addClass("shown");
        myParagraph.addClass("shown");
    }
});
```

Prvi pristup za postizanje opisanog ponašanja podrazumeva korišćenje CSS klasa .hidden i .shown. Na početku se selektuje paragraf element i na njega se postavlja klasa .shown – zato

što je paragraf inicijalno vidljiv, a kako bi dalja logika funkcionisala ispravno. Nakon ove prve dve naredbe, obavljena je pretplata na click događaj #my-button elementa. Kada korisnik klikne na #my-button element, prvo se proverava da li na paragrafu postoji klasa .shown. Provera se postiže jQuery metodom hasClass(). Ukoliko klasa .shown postoji na paragrafu, ova metoda vraća vrednost true, pa izvršavanje ulazi u if blok. Unutar if bloka se .shown klasa uklanja sa elementa korišćenjem metode removeClass() i korišćenjem metode addClass() se obavlja postavljanje klase .hidden. Kada korisnik opet izvrši klik na #my-button element, biće aktiviran else uslovni blok, pa će biti obavljena obrnuta logika – uklanjanje klase .hidden, a dodavanje klase .shown.

Pristup 2 - toggleClass()

```
let myParagraph = $("#my-paragraph");
$("#my-button").click(function () {
    myParagraph.toggleClass("hidden");
});
```

Drugi pristup podrazumeva korišćenje samo jedne jQuery metode za rad sa klasama – toggleClass(). Takođe, sada se koristi i samo jedna CSS klasa – .hidden. Svakim klikom na #my-button element, paragrafu se dodaje ili uklanja klasa .hidden. Ukoliko element ne poseduje ovu klasu, što će biti slučaj prilikom učitavanja stranice, metoda toggleClass() će nju postaviti na paragraf i time će element postati nevidljiv. Sledećim klikom, metoda toggleClass() će klasu .hidden ukloniti sa paragrafa, pa će on ponovno postati vidljiv.

Pristup 3 - show(), hide()

```
let myParagraph = $("#my-paragraph");
$("#my-button").click(function () {
    if(myParagraph.css('display') == 'none'){
        myParagraph.show();
    } else {
        myParagraph.hide();
    }
});
```

Treći pristup za realizaciju primera podrazumeva korišćenje jQuery metoda <code>show()</code> i <code>hide()</code>. Ipak, kako bi se utvrdilo da li je element vidljiv ili ne, u primeru je iskorišćen i uslov unutar koga se proverava da li element poseduje svojstvo <code>display</code> sa vrednošću <code>none</code>. To je upravo vrednost koju metoda <code>hide()</code> postavlja za <code>display</code> svojstvo. Tako će se prilikom prvog klika na <code>#my-button</code> element aktivirati else uslovni blok, s obzirom na to da je paragraf inicijalno vidljiv, odnosno da poseduje <code>block</code> vrednost <code>display</code> svojstva. Biće pozvana <code>hide()</code> metoda, koja će vrednost <code>display</code> svojstva postaviti na <code>none</code>. Sledećim klikom na <code>#my-button</code> element, aktivira se if uslovni blok, pa paragraf ponovno postaje vidljiv.

Pristup 4 – toggle()

```
let myParagraph = $("#my-paragraph");
$("#my-button").click(function () {
    myParagraph.toggle();
});
```

Četvrta varijanta rešavanja prikazanog primera podrazumeva korišćenje <code>toggle()</code> jQuery metode. Reč je o metodi koja naizmenično menja vidljivost elementa. Tako je <code>toggle()</code> metoda zapravo zamena za metode <code>show()</code> i <code>hide()</code>. Ukoliko je element vidljiv, <code>toggle()</code> će učiniti da on postane nevidljiv, postavljanjem vrednosti <code>display</code> svojstva na none. Kada element ima vrednost <code>none</code>, <code>display</code> svojstva, metoda <code>toggle()</code> čini da on ponovno postane vidljiv, postavljanjem <code>display</code> svojstva na podrazumevanu vrednost u zavisnosti od tipa elementa.

Rukovanje čvorovima DOM strukture

U jednoj od prethodnih lekcija u kojima je bilo reči o objektnom modelu dokumenta, prikazani su različiti pristupi koji omogućavaju dinamičku izmenu DOM strukture korišćenjem osnovnih JavaScript pristupa. Pod pojmom dinamičke izmene DOM strukture podrazumeva se kreiranje novih čvorova (nodes) i izmena i brisanje postojećih. jQuery biblioteka olakšava i upravo spomenuti aspekt JavaScript programiranja. Olakšica dolazi u vidi nekoliko metoda, ilustrovanih tabelom 12.5.

Metoda	Opis
append()	dodaje sadržaj na kraj selektovanog elementa
prepend()	dodaje sadržaj na početak selektovanog elementa
after()	dodaje sadržaj nakon elementa nad kojim se pozove
before()	dodaje sadržaj pre elementa nad kojim se pozove
remove()	uklanja selektovani element i sve njegove potomke
empty()	uklanja kompletan sadržaj elementa, uključujući i sve njegove potomke

Tabela 12.5. jQuery metode za kreiranje i brisanje DOM čvorova

Metode prikazane tabelom 12.5. mogu se podeliti u dve grupe:

```
metode za dodavanje sadržaja - append(), prepend(), after(), before()
metode za uklanjanje sadržaja - remove(), empty()
```

Metode za dodavanje sadržaja

Metode za dodavanje sadržaja mogu se koristiti za dodavanje običnog tekstualnog sadržaja elementima:

```
This is paragraph original text.
<script>
    $("#my-paragraph").append('*new text');
</script>
```

Nakon izvršavanja ovakvog koda, #my-paragraph će imati sledeći sadržaj:

```
This is paragraph original text.*new text
```

Jasno je da je tekst prosleđen metodi append() dodat na kraj paragraf elementa.

Ipak, prava moć jQuery metoda za dodavanje sadržaja ogleda se u mogućnosti dodavanja novih HTML elemenata u DOM strukturu. Da bi se tako nešto postiglo, prvo je potrebno obaviti kreiranje takvih elemenata. Kreiranje novih HTML elemenata se može postići korišćenjem osnovnih jQuery funkcija za selektovanje:

```
let newParagraph = $("This is dynamically created
paragraph.");
```

Prikazanom naredbom obavljeno je kreiranje jednog HTML elementa, preciznije paragrafa. HTML kod takvog elementa definisan je u string obliku i on je prosleđen osnovnoj jQuery funkciji. Na taj način je dobijen jedan jQuery objekat koji je dodeljen promenljivoj newParagraph.

Ovako kreiran element postoji samo interno, unutar programske JavaScript logike. Drugim rečima, on još nije vidljiv na stranici zato što nije uključen u DOM strukturu. Da bi se uključio u DOM strukturu, potrebno je iskoristiti neku od metoda za dodavanje sadržaja koje su prikazane tabelom 12.5.

```
$("body").append(newParagraph);
```

Ovom naredbom, kreirani HTML element dodat je body elementu HTML dokumenta. U naredbi se poziva jQuery metoda append(), čime se ovakav element dodaje na kraj body dela. Tekst stranice u web pregledaču nakon ove intervencije biće ovakav:

```
This is original, HTML paragraph.
This is dynamically created paragraph.
```

Ukoliko je novi HTML element potrebno dodati na početak nekog elementa, koristi se metoda prepend():

```
let newParagraph = $("This is dynamically created
paragraph.");
    $("body").prepend(newParagraph);
```

Sada će tekst stranice unutar web pregledača biti ovakav:

```
This is dynamically created paragraph. This is original, HTML paragraph.
```

Ukoliko je preciznije potrebno odrediti mesto na koje će biti postavljen novi HTML element, moguće je koristiti metode after() i before():

Primer sada poseduje dva paragrafa koja izvorno postoje unutar HTML dokumenta. Definisanim JavaScript kodom je obavljeno kreiranje novog paragrafa, koji je metodom after() u strukturu dokumenta ubačen odmah nakon prvog paragrafa, zato što je metoda after() pozvana nad objektom koji predstavlja prvi paragraf. U web pregledaču će se dobiti:

```
This is original HTML paragraph.
This is dynamically created paragraph.
This is another original HTML paragraph.
```

Metode za uklanjanje sadržaja

Pored metoda za dodavanje, jQuery poseduje i metode za uklanjanje sadržaja i HTML elemenata. Metoda **remove()** uklanja element nad kojim se pozove:

```
This is original HTML paragraph.
<script>
    $("#my-paragraph").remove();
</script>
```

Primer podrazu<mark>meva postojanje jednog</mark> paragrafa. Unutar script elementa, takav paragraf se selektuje i nad dobijenim jQuery objektom se poziva metoda remove(). Na taj način se paragraf #my-paragraph potpuno uklanja iz DOM strukture. Bitno je znati da metoda remove() uklanja i sve eventualne potomke elementa nad kojim se pozove.

Ukoliko je potrebno ukloniti kompletan sadržaj nekog elementa, uključujući i sve njegove potomke, ali ne i sam element, može se koristiti metoda **empty()**:

```
This is original HTML paragraph.
<script>
    $("#my-paragraph").empty();
</script>
```

Sada je na identičnom primeru iskorišćena metoda empty(). Efekat unutar web pregledača je identičan, ali ukoliko se pogleda kod HTML stranice, može se videti da #my-paragraph element i dalje postoji:

Element my-paragraph i dalje je prisutan unutar stranice. Metoda empty() je uklonila samo njegov sadržaj.

Rezime

- Metoda text() čita ili postavlja tekstualni sadržaj elementa.
- Metoda html() čita ili postavlja tekstualni sadržaj elementa zajedno sa HTML kodom.
- Metoda val() čita ili postavlja vrednosti polja HTML formi.
- Osnovni način za rukovanje stilizacijom elemenata korišćenjem jQueryja podrazumeva korišćenje metode css().
- Pored direktnog postavljanja linijske stilizacije korišćenjem metode css(), veoma česta praksa jeste rukovanje stilizacijom dodavanjem ili uklanjanjem CSS klasa.
- Metoda addClass() dodaje jednu ili više klasa na selektovani element.
- Metoda removeClass() uklanja jednu ili više klasa sa selektovanog elementa.
- Metoda toggleClass() naizmenično uklanja postojeću klasu sa selektovanog elementa ili dodaje nepostojeću klasu na selektovani element.
- Metoda hasClass() proverava da li selektovani element poseduje neku klasu.
- Metoda show() prikazuje HTML element.
- Metoda hide() skriva HTML element.
- Metoda toggle() naizmenično menja vidljivost elementa.
- jQuery metode za dodavanje sadržaja ili elemenata su append(), prepend(), after() i before().
- jQuery metode za uklanjanje sadržaja ili elemenata su remove() i empty().